

NATUUR EN landschap MEETJESLAND

BELGIË - BELGIQUE
P.B.
Gent X
3/5377

STEUN ONS NIEUW
NATUURGEBIED KEITGATBOS

2

ONZE visie op windmolens
IN HET MEETJESLAND

4

LANDSCHAP IN HET MEETJESLAND:
slotdeel VAN DE REEKS

9

natuurpunt en partners
Meetjesland vzw

Lente 2011

Jaargang 18 nr.1 (maart - april - mei)

Driemaandelijks

V.U.: Guido Steenkiste, p.a. K. Astridplein 1, 9900 Eeklo

Afgiftekantoor 9099 Gent X - Erkenningsnummer P902047

Prijs losse nummers: € 3

NATUUR EN LANDSCHAP MEETJESLAND

Inhoudstafel

1 Voorwoord

Actueel

- 2 Splinternieuw: natuurgebied Keigatbos
- 4 Windmolens in het Meetjesland:
een sturende overheid gevraagd!
- 7 2011: Jaar van de Bossen

Verenigingsnieuws

- 8 Bedankt, heeft het gesmaakt?

Te velde

- 10 Het landschap in het Meetjesland (deel 5):
het zandige Meetjesland en het plateau van Tielt
- 19 In het voetspoor van Casimir
- 24 Ludo drukt af

Natuurstudie

- 20 Nieuws over het vogelringwerk in het Meetjesland
- 21 Natuurportret: de citroenvlinder en sporkehout

Reservatenhoek

- 22 SOS Kanaalbermen

Milieu

- 25 De gemeentelijke milieuranalen onder de loep
- 26 Onze nieuwe drukkerij onder de (milieu)loep

Interview

- 29 Joyce Verdonck: sportieve Meetjeslandse met
een open kijk op onze streek

32 Bladsnippers

33 Geboekstaafd

Achterflap

Dag van de Aarde

15 Groene agenda

Eindredactie

Gaea Rysselaere
en Guido Steenkiste

De eindredactie
behoudt zich het recht
voor om artikels te wij-
zigen en in te korten.

Auteurs kunnen een
standpunt in eigen
naam publiceren, dat
daarom niet altijd wordt
gedragen door de
vereniging. In dat geval
wordt dit vermeld bij
het artikel.

**Werken mee
aan dit nummer**
Werken mee aan dit
nummer
Daniel Acke
Chris Bruggeman
Robert De Lust
Yanti Ehrentaut
Ludo Goossens
Chantal Martens
Koen Martens
Gaea Rysselaere
Paul Schollaert
Wim Slabbaert
Guido Steenkiste
Etienne Vanaelst
Nikolaj Vanvyve
Agnes Vervaele
Henk Wallays
e.a.

Technische gegevens
Lay-out:
de Zetterij, Eeklo
Drukkerij:
Ecodrukkerij, Beernem
(gedrukt op
recyclagepapier)
Oplage:
2.500 exemplaren

Foto cover
Kwakende
bruine kikker
(Ludo Goossens)

Bezoek onze website:

www.NPMeetjesland.be

Volg ons op Facebook

Dit tijdschrift driemaandelijks ontvangen?

Word lid van Natuurpunt: 24 euro / rekeningnummer 230-0044233-21 / vermelding 'nieuw lid Meetjesland' (abonnement Natuur en Landschap Meetjesland + Natuur.blad + nieuwsbrief afdeling)

Los abonnement op dit tijdschrift: 10 euro (buitenland: 15 euro)
rekeningnummer 890-2040272-05 / vermelding 'abonnement'
IBAN: BE96 8902 0402 7205 / BIC: VDSPBE91

Colofon

Natuurpunt en Partners Meetjesland vzw is een erkende regionale natuur- en milieuvereniging met als voornaamste doel bescherming, behoud, valorisatie en herstel van leefmilieu, landschap, natuur- en cultuurpatrimonium in het Meetjesland. De vereniging is werkzaam in Aalter, Assenede, Eeklo, Evergem, Kaprijke, Knesselare, Lovendegem, Maldegem, Nevele, Sint-Laureins, Waarschoot, Wachtebeke, Zelzate en Zomergem.

NPM werkt samen met haar lidverenigingen:

- Ginkgo Biloba
- Groencomité Maldegem
- Groene Beuk Aalter
- Imkersgilde Sint-Ambrosius Lembeke
- Interessegroep Natuur Sleidinge
- JNM Aalter
- JNM Eeklo
- JNM Krekland
- Natuurpunt Aalter
- Natuurpunt Eeklo-Kaprijke-Evergem
- Natuurpunt Lovendegem
- Natuurpunt Maldegem-Knesselare
- Natuurpunt Meetjeslandse Kregen
- Natuurpunt De Ratel-Nevele
- Natuurpunt Waarschoot
- Natuurpunt Zomergem
- Velt Knesselare-Aalter
- Velt Krekengebied
- Velt Meetjesland
- Vogelwerkgroep Noord-Oost-Vlaanderen

NPM is aangesloten bij

Bond Beter Leefmilieu

natuurpunt

Dagelijks bestuur

Guido Steenkiste
voorzitter@NPMeetjesland.be
09 377 46 82

Koen Martens
ondervoorzitter@NPMeetjesland.be
09 375 01 88

Wim Slabbaert
secretaris@NPMeetjesland.be
09 378 52 66

Steven Degraer
S.Degraer@numm.ac.be
09 374 76 83

**Ontmoetingscentrum en
maatschappelijke zetel:**
Stationsgebouw, K. Astridplein 1
9900 Eeklo • 09 377 93 00
info@NPMeetjesland.be

Openingsuren secretariaat en documentatiecentrum:

Maandag en dinsdag 10-12u en 13-16u
Woensdag 10-12u en 13-17u
Donderdag 10-12u en 13-17u
Vrijdag 10-12u en 13-18u

HET LANDSCHAP IN HET MEETJESLAND (deel 5): HET ZANDIGE MEETJESLAND EN HET PLATEAU VAN TIELT

In de vorige afleveringen van deze reeks bespraken we een aantal zeer kenmerkende landschappen in het Meetjesland. Na een algemene inleiding (deel 1) begonnen we in deel 2 met het Krekengebied, waar uitgestrekte polders en restanten van voormalige getijdengeulen het beeld bepalen. In deel 3 hadden we het over de veldgebieden met hun arme gronden en vele bossen. In deel 4 behandelden we het land van Kale en Durme, waar meersen, kouters en bulken het verhaal bepalen.

In deze aflevering bespreken we het resterende gebied, dat kan opgedeeld worden in het zandige Meetjesland en de zandleemgronden van het plateau van Tielt. Dit keer wordt het geen verhaal over een uniform landschap; het zandige Meetjesland is een echt lap-pendecken.

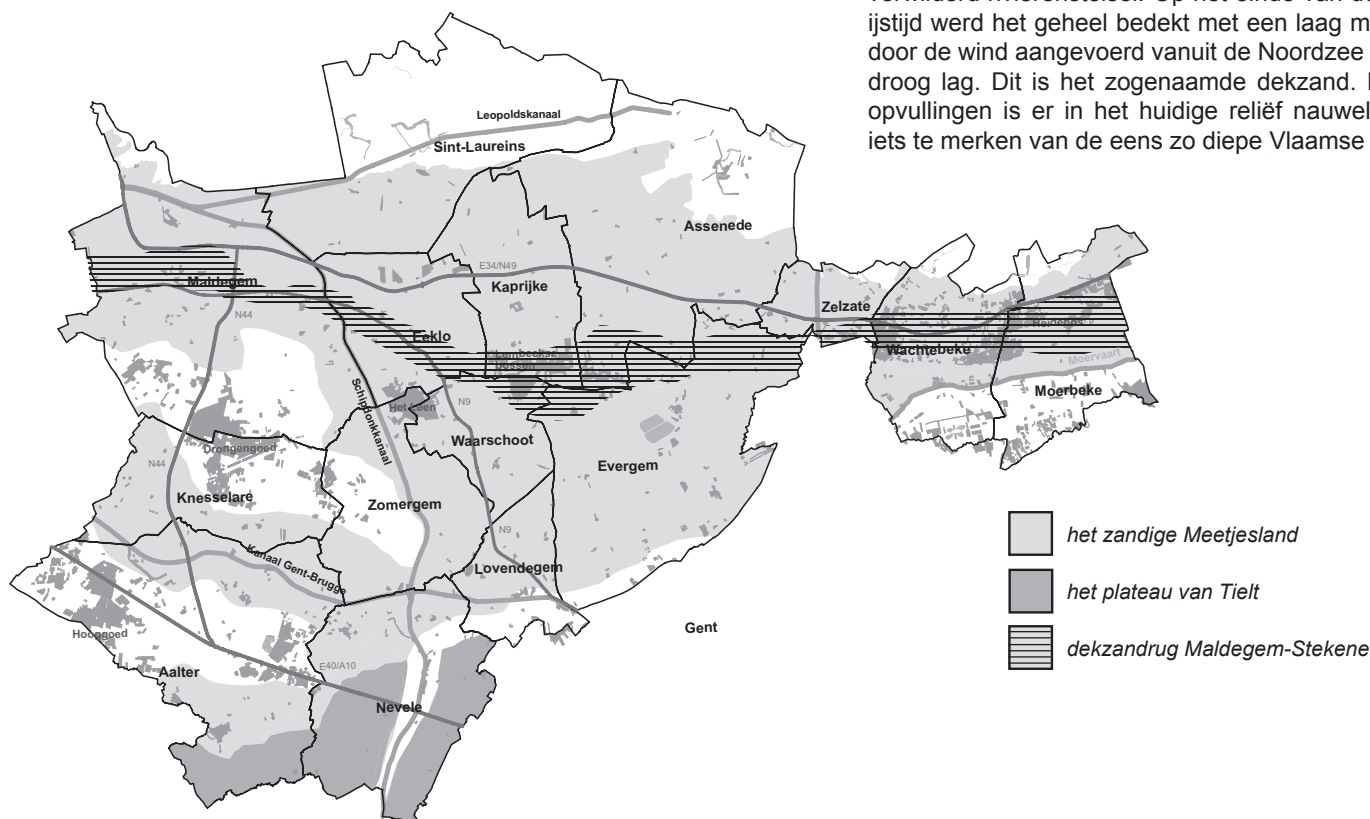
De Vlaamse Vallei

Het grootste deel van het beschouwde gebied behoort tot de zogenaamde Vlaamse Vallei (zie kaartje). Deze Vlaamse Vallei en de dekzandrug Maldegem-Stekene kwamen reeds aan bod in de vorige afleveringen, maar we gaan er dit keer nog wat dieper op in omdat ze het hart vormen van het besproken gebied.

“De Vlaamse Vallei had een diepte van 20-30 m en strekte zich uit tussen het huidige Maldegem en Stekene”

Tijdens de periode van de ijstijden werd in Vlaanderen door de oer-Schelde en -Leie een diepe vallei uitgeschuurd, die regelmatig gedeeltelijk terug werd opgevuld. Vooral op het einde van de voorlaatste ijstijd was de uitschuring zeer belangrijk. De zogenaamde Vlaamse Vallei had een diepte van 20-30 m en strekte zich uit tussen het huidige Maldegem en Stekene. Ze liep in noordelijke richting, om nabij het huidige Eeklo uit te monden in de zee. Een zuidelijke uitloper splitste zich in de Scheldevallei en de Leievallei. In oostelijke richting was er een uitloper tot bij Mechelen. De oer-Schelde en -Leie bestonden uit een verwilderd rivierenstelsel met een kluwen van vertakkingen.

Later werd de Vlaamse Vallei gedeeltelijk terug opgevuld door de zee en werd materiaal afgezet door het verwilderd rivierenstelsel. Op het einde van de laatste ijstijd werd het geheel bedekt met een laag materiaal, door de wind aangevoerd vanuit de Noordzee die toen droog lag. Dit is het zogenaamde dekzand. Door de opvullingen is er in het huidige reliëf nauwelijks nog iets te merken van de eens zo diepe Vlaamse Vallei.

De broekbossen van Het Leen verraden de geschiedenis van het gebied (foto: Ludo Goossens)

De zandrug Maldegem-Stekene

Tijdens de eindfase van de laatste ijstijd zorgde de wind voor een herwerking van het zandoppervlak. Er werden oost-west gerichte dekzandruggen gevormd, loodrecht op de overheersende windrichting. In het Meetjesland ontstond een belangrijke dekzandrug tussen Maldegem en Stekene. De zuidrand van deze grote dekzandrug is relatief stijl en duidelijk waarneembaar in het landschap. In noordelijke richting helt de rug langzamer, met een licht golvend profiel. De grote dekzandrug Maldegem-Stekene is gemiddeld 3 à 4 m hoog en heeft een sterk wisselende breedte.

Ten noorden van deze omvangrijke dekzandrug ligt ook nog een aantal kleinere dekzandruggen, zogenaamde microruggen. Deze zijn meestal 100 tot 500 m breed en 1 tot 2 m hoog. De meeste van de ruggen lopen oost-westwaarts. Ze zijn, net als de grote dekzandrug, asymmetrisch met een steile helling langs de zuidzijde en een geleidelijke helling langs de noordzijde. Assenede, Bassevelde en Kaprijke liggen op een dergelijke microrug. Hetzelfde geldt voor Boekhoute, Bentille en Sint-Laureins.

Barrières voor het water

Aanvankelijk liep het dekzandlandschap nog verder door naar het noorden en kenmerkte het ook het huidige Krekengebied en Zeeuws-Vlaanderen. Ook daar bevonden zich nog verschillende microruggen. Tijdens de grote overstromingen vanaf de 14de eeuw fungeerden deze microruggen als natuurlijke barrières tegen het zeewater en werden ze gedeeltelijk geërodeerd. Het dekzandlandschap werd bovendien overdekt met kleiafzettingen die naar het zuiden en het westen toe steeds dunner werden. De dekzandrug Boekhoute–Bentille–Sint-Laureins heeft verhinderd dat de overstromingen nog verder doordrongen naar het zuiden en vormt nu de grens tussen de polders en de zandstreek. Voor meer details over het Krekengebied verwijs ik graag naar deel 2 uit deze artikelreeks (Natuur en landschap Meetjesland, winter 2009).

Ook in de zandstreek hebben de dekzandruggen een zeer belangrijke rol gespeeld bij de verdere ontwikkeling van het landschap. De grote dekzandrug zorgde voor een afdamming van de Vlaamse Vallei, waardoor de Schelde en haar bijrivieren niet langer hun water in noordelijke richting konden afvoeren en de Schelde uiteindelijk een nieuwe weg naar zee zocht via Antwerpen.

Duinen, plassen en meren

Aanvankelijk waren er nog veel lokale verstuiwingen, doordat de bodem nog niet volledig begroeid was. Op de grote dekzandrug ontstonden continu duinen en uitblaaskommen. In de kommen vormden zich vaak ondiepe plassen. De kommen was echter geen lang

“Dankzij het marginale karakter van de gronden voor de landbouw, komen op de zandrug momenteel nog heel wat bossen en bosjes voor”

De Zandhoogte in Maldegem is een mooi restant van een landduin (foto: RLM vzw)

leven beschoren. Al snel waaiden ze terug dicht, terwijl er op andere plaatsen weer nieuwe ontstonden. Waar een tijdlang een plas voorkwam, werden dunne laagjes venig of organisch-humeus materiaal afgezet.

Aan de zuidrand van de grote dekzandrug lagen daarentegen depressies waarin zich uitgestrekte, ondiepe meren vormden die een paar duizend jaar bleven bestaan. Hier werden sedimenten gevormd die tot bijna 2 m dik waren. In de diepste meren werd aanvankelijk moeraskalk afgezet, dat later werd bedekt door een laag veen. In de ondiepere plassen werd enkel veen afgezet. Voor een beschrijving van de processen die aan de basis liggen van deze afzettingen verwijs ik naar het artikel over het Land van Kale en Durme in de vorige aflevering van deze reeks (Natuur en landschap Meetjesland, herfst 2010) en naar Slabbaert et al (2008).

De grootste depressie aan de zuidrand van de grote dekzandrug was de Moervaartdepressie, die reeds uitvoerig aan bod kwam in het vorige nummer van deze artikelreeks. Een analoog, maar kleiner meer bevond zich in de Pokmoer ten zuiden van Eeklo. Dit is het oostelijk deel van de Zuidmoer, een gebied waartoe momenteel ook Het Leen behoort. Hier werden moeraskalk en veen afgezet. Later werd dit gebied sterk vergraven en werd er zowel veen als kalkrijk materiaal gewonnen.

Hooilanden en akkers

In de 11de en 12de eeuw werd het bos dat hier na de ijstijden was ontstaan sterk aangetast door overexploitatie. Naarmate de bevolking toenam, werden op geschikte gronden buiten de valleien steeds meer akkers

aangelegd. Doordat de gronden snel uitgeput raakten, werden de akkers slechts korte tijd gebruikt. Daarna bleven ze gedurende meerdere jaren braak liggen, wat tot zandverstuivingen en lokaal zelfs tot duinvorming heeft geleid.

Om de akkers langer in gebruik te kunnen houden, werd steeds meer gebruik gemaakt van bemesting. Aangezien er destijds nog geen sprake was van kunstmest, was men aangewezen op de mest van het vee. Wim Slabbaert verrichte heel wat onderzoek hieromtrent. Hij stelt dat de grootte van de veestapel en dus de hoeveelheid mest, bepaald werd door de beschikbare hoeveelheid hooi om de dieren tijdens de winter te voederen. Productief hooiland (dat ook productief bleef zonder bemesting) was volgens Wim dan ook essentieel. Geschikte locaties voor dit hooiland vond men bijvoorbeeld langs de Oude Kale (zie deel 4 van deze artikelreeks), maar ook in talrijke kleine beekvalleities en lage kommetjes die verspreid lagen in het zandige Meetjesland. Die kommetjes werden gavers genoemd. Ze waren soms slechts enkele percelen groot. De waterhuishouding van deze gavers was essentieel voor de productie. Ze waren zeer vlak, werden gewoonlijk opgedeeld in lange, smalle percelen die door grachten van elkaar gescheiden werden en meestal werd er een waterloop doorheen geleid (vaak om te bevoelien). Niettegenstaande de hooilandjes slechts een klein deel van de oppervlakte innamen, waren ze volgens Wim richtinggevend voor de ontginning van het zandige Meetjesland.

Woeste gronden en het ontstaan van de lakennijverheid

De resterende gronden, die niet geschikt waren voor hooiland noch voor akkerland, werden vooral gebruikt voor beweiding. De gronden buiten het eigenlijke landbouwareaal waren eigendom van de graaf, maar mochten door de bevolking gemeenschappelijk worden gebruikt. Dit moet ook het houden van schapen voor de wol sterk in de hand hebben gewerkt. Hierdoor konden zich in de streek belangrijke centra voor de lakennijverheid ontwikkelen, waar vooral in de beginfase veel wol van lokale schaapskuddes werd verwerkt. Aangezien bij de vervaardiging en bewerking van het laken veel werk buitenshuis moest verricht worden, ontstonden brede straten. De lakennijverheid heeft dan ook haar stempel gedrukt op het uiterlijk van veel Meetjeslandse dorpen zoals Bassevelde, Ertvelde en Waarschoot.

Door overbegrazing in combinatie met een aantal andere gebruiken bleef van het oorspronkelijke bos al snel niet veel meer over. De gemene graasgronden evolueerden tot zogenaamde woeste gronden of wastines. Deze gronden waren arm aan bomen. Op de armste zandgronden waren ze vooral begroeid met (dwerg)struiken zoals stuikheide, brem en gagel. Op de iets mineraalrijkere gronden kwam er schraal grasland voor. Op locaties die tijdelijk minder intensief begraasd werden ontstonden struwelen. In deel 3 van deze artikelreeks (Natuur en landschap Meetjesland, lente 2010) zagen we reeds dat de zogenaamde veldgebieden gekenmerkt werden door zeer uitgestrekte

“In de Pokmoer ten zuiden van Eeklo bevond zich een kleine depressie, in het gebied waartoe momenteel Het Leen behoort”

“Bij de vervaardiging en bewerking van laken moest veel werk buitenshuis verricht worden, waardoor brede straten ontstonden in dorpen zoals Bassevelde, Ertvelde en Waarschoot”

woeste gronden. Maar ook in het zandige Meetjesland, op het grondgebied van Lembeke, Bassevelde, Oosteeklo, Sleidinge en Evergem bevond zich een groot woest gebied. Daarnaast lagen ook talrijke kleine wastines verspreid over het zandige Meetjesland.

Ontginning van de woeste gronden

Veel van de woeste gronden werden op het einde van de 12de eeuw en in de eerste helft van de 13de eeuw door gravin Johanna verkocht. De gronden kwamen in handen van stedelijke hospitalen, kloosters en rijke lekenheren die deze gronden in cultuur wilden brengen.

Het omzetten van de woeste gronden in landbouwland gebeurde slechts zeer geleidelijk. Aanvankelijk werd een deel van de aangekochte woeste gronden nog verder gebruikt als graasareaal voor grote schaapskuddes. Toch kan gesteld worden dat tegen het einde van de middeleeuwen geen uitgestrekte wastines meer aanwezig waren in het zandige Meetjesland, terwijl het Maldegemveld en het Bulskampveld in het begin van de 18de eeuw nog steeds gekenmerkt werden door een wastinelandschap.

De ontginningen van de woeste gebieden hebben in het zandige Meetjesland nieuwe landschapsstructuren doen ontstaan. Vooral in gebieden met een minder gunstige waterhuishouding, werd gewerkt met ontginningsblokken die omringd werden door sloten en bomenrijen. Bij de latere intensivering van de landbouw in de 16de en 17de eeuw werden deze blokken opgesplitst in lange, smalle, strookvormige percelen die van elkaar gescheiden werden door ondiepe grachtjes en houtkanten.

Het plateau van Tielt

In het zuiden van de gemeenten Aalter en Nevele begint een totaal ander landschapstype. De bodem bestaat hier vooral uit zandleem. Deze streek kan ook gezien worden als een uitloper van het plateau van Tielt.

Het plateau van Tielt heeft volgens sommige auteurs de kenmerken van een cuesta

of asymmetrische heuvelrug. In een vorige aflevering van deze artikelreeks hadden we het al over de cuesta van Oedelem-Zomergem en de cuesta van Aalter, waarop de veldgebieden liggen. We legden toen uit dat deze asymmetrische heuvelruggen hun ontstaan danken aan een afwisseling van harde en zachte, licht hellende gesteentelagen in de ondergrond. Deze cuesta's hebben een zeer geleidelijke helling in noordelijke richting en een steil cuestafront in zuidelijke richting. Dat geldt ook voor het Plateau van Tielt. De noordelijke flank van dit plateau loopt zeer geleidelijk af en reikt tot Poeke, de zuidrand van Lotenhulle en de omgeving van Poesele. De steile zuidhelling loopt van Hoogdele over Koolskamp, Egem, Tielt, Kanegem en Aarsele en reikt uiteindelijk tot Vinkt.

Vruchtbare zandleembodems

Op de hoogste toppen van het Tielts plateau bevinden zich plaatselijk op geringe diepte weinig doorlatende kleilagen die meer dan 2,5 miljoen jaar oud zijn. Ze zorgen voor een slechte waterhuishouding. De bodems zijn er tijdens de winter en het voorjaar te nat en tijdens de zomer te

droog om er goed aan landbouw te kunnen doen. Daardoor is het moeilijk om er aan landbouw te doen. Op de flanken van het plateau ligt een dikkere laag recenter materiaal en komen aan de oppervlakte overwegend zandleembodems voor. Dit zandleem werd, net zoals het zand in de gebieden die we hiervoor bespraken, afgezet op het einde van de laatste ijstijd, wanneer door de wind vanuit het noorden materiaal werd aangevoerd vanuit het droog liggend Noordzeebekken. De zwaardere zandkorrels werden het eerst afgezet. De lichtere leemdeeltjes konden hoger opwaaien en werden daardoor zuidelijker afgezet. Het gebied dat we hier bespreken is de aanzet van de zandleemstreek, die de overgang vormt tussen de zand- en de leemstreek.

Dankzij de vruchtbare zandleembodems was deze streek al vroeg belangrijk voor de landbouw. De eerste akkers werden aangelegd op de drogere en iets lichtere gronden, omdat deze gemakkelijker te ontginnen en te bewerken waren. Naarmate de landbouwtechnieken verbeterden werden ook de iets nattere en iets zwaardere gronden, die vruchtbaarder waren, in cultuur gebracht. Vanaf de 12de eeuw werden kleine kernen oud akkerland meer en meer samengevoegd tot grote oppervlakten open bouwland. Deze uitgestrekte aaneengesloten akkers zonder grachten of perceelsrandbegroeiing werden kouters genoemd.

De Moerkes in juni, een gebied met soorten die herinneren aan het vochtige hooilandverleden (foto: Andy Van Kerckvoorde)

Beken doorsnijden het plateau

Op het plateau ontspringen verschillende beken die vooral in noordoostelijke richting afvloeien. Deze hebben vrij diepe valleien geërodeerd in het landschap, die telkens door kleine heuvelruggen worden afgewisseld. Hierdoor is de geleidelijke helling van de cuesta in noordelijke richting niet altijd even duidelijk. De belangrijkste beek is de Poekebeek, die reeds aan bod kwam in het vorige artikel. De depressie van de Poekebeek wordt door sommige auteurs zelfs gezien als de noordgrens van de Tieltsse cuesta. De valleien van de verschillende beken hebben altijd sterk gecontrasteerd met de vele akkers op de tussenliggende heuvelruggen. Vroeger had je er de typische natte hooilanden, nu zijn het vaak weilanden of zelfs maïsakkers.

Sporen in het huidige landschap

Weinig waardevol voor landbouw, des te waardevoller voor de natuur

Het Meetjesland wordt van west naar oost doorsneden door de grote stuifzandrug Maldegem-Stekene. Vooral de steile zuidhelling van deze zandrug is vaak duidelijk waarneembaar in het landschap, bijvoorbeeld wanneer je vanuit het noorden de Vossenholse Meersen (Maldegem) binnen rijdt. Op de zandrug vinden we voedselarme zandgronden. Van zodra de bemesting hier niet al te hoog is verschijnt meteen een typische vegetatie. In veel bermen komen soorten voor als schermhavikskruid, vogelpootje, liggend hertshooi en soms zelfs muizenootje.

Dankzij het marginale karakter van de gronden voor de landbouw, komen op de zandrug momenteel nog heel wat bossen en bosjes voor. De meest gekende zijn ongetwijfeld de Lembeekse Bossen en het Heidebos op de grens van Wachtebeke en Moerbeke. In het Heidebos komt, zoals de naam al laat vermoeden, een afwisseling van heide en bos voor. Dankzij het natuurbeheer dat hier wordt uitgevoerd broedt de zeer zeldzame nachtzwaluw opnieuw in dit gebied. Ook in de Lembeekse Bossen verschijnt de laatste jaren opnieuw heide. Dankzij het omvormingsbeheer worden heel wat naaldbomen gekapt zodat er terug meer licht op de bodem valt en eeuwenoude zaden kunnen kiemen.

Op de zandrug zijn hier en daar ook nog restanten van landduinen aanwezig. Een voorbeeld hiervan is 'de Zandhoogte', een terreintje dat eigendom is van de gemeente Maldegem. Hier komt schraal grasland voor met soorten als klein taseskruid, vroege haver en tandjesgras.

Natte natuur

Net ten zuiden van de grote dekzandrug liggen verschillende gebieden waar het water moeilijk kan afgevoerd worden. Het Leen bijvoorbeeld is een zeer nat bos. Getuige hiervan zijn de vele rabatten (langwerpige ophogingen die afgewisseld worden door greppels) die werden aangelegd bij de bosaanplantingen in de tweede helft van de 18de eeuw. In de natste stukken vinden we elzenbroekbos, een bostype dat typisch is voor veenmoerassen.

Verspreid over het zandige Meetjesland liggen overal gewezen gavertjes. Ze zijn landschappelijk nog herkenbaar, maar van de voormalige soortenrijke hooilandvegetatie blijft meestal niet veel meer over. In de 'Moerkes' in Waarschoot komen wel nog soorten voor die herinneren aan het vochtige hooilandverleden, zoals echte koekoeksbloem, pinksterbloem, lidrus, scherpe zegge, tweerijige zegge en blaaszegge. Ook laaggelegen percelen in beekvalleities, zoals langs het Klein Brakeleiken in Waarschoot, getuigen van een hooilandverleden. In veel voormalige hooilandgebieden groeien nu knotwilgen langs de perceelsranden. Deze dateren slechts van na de Tweede Wereldoorlog en horen hier historisch eigenlijk niet thuis.

Landbouw op het plateau

In het uiterste zuiden van ons studiegebied, waar we op een uitloper van het plateau van Tielt komen, is het landschap lichtgolvend. Doordat de landbouw steeds dankbaar gebruik heeft gemaakt van de voedselrijke zandleembodems ontbreken bossen hier bijna volledig. Dit is ook nu nog een belangrijk landbouwgebied.

Chantal Martens

Met dank aan Koen Himpe, Gaea Ryselaere, Wim Slabbaert, Andy Van Kerckvoorde en Antoon Verhoeve voor het nalezen van een eerdere versie van deze tekst, hun aanvullingen of hun vele nuttige tips.

Bronnen

Anoniem 1995 *Het Meetjesland Natuurlijk*. NLM vzw, Eeklo

Cloet M, Daels L, Decavele J, Lambrecht T, Ostyn R, Vankeersbilck J, Vanlandschoot R en Verhoeve A 2009 *De geschiedenis van Tielt. Een nieuwe kijk op een rijk verleden*. Lannoo, Tielt

De Brabandere R 1995 *De Kanegemse Kouters: een uniek restant van het oudste cultuurlandschap*. De Roede van Tielt 26(3): 124-48

De Moor G, Lootens M, van de Velde D en Meert L 1997 *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart – kaartblad 21 Tielt*. Universiteit Gent, Gent en Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel

De Moor G en Pissart A 1992 *Het reliëf*. In: *Geografie van België*. Gemeentekrediet, Brussel

Gysels H 1993 *De landschappen van Vlaanderen en Zuidelijk Nederland. Een landschapsecologisch studie*. Garant, Leuven en Apeldoorn

Heyse I 1979 *Bijdrage tot de Geomorfologische kennis van het noordwesten van Oost-Vlaanderen (België)*. Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België – Klasse der Wetenschappen Jaargang XLI nr. 155

Martens C en Ryselaere G 2004 *Natuur in het Meetjesland (powerpoint-presentatie)*. NLM vzw, Eeklo

Martens C 2009 *Het landschap in het Meetjesland (deel 2): het krekengebied*. *Natuur en Landschap Meetjesland* 16(4): 21-25

Martens C 2010 *Het landschap in het Meetjesland (deel 3): de veldgebieden*. *Natuur en Landschap Meetjesland* 17(1): 5-8

Martens C 2010 *Het landschap in het Meetjesland (deel 4): het land van Kale en Durme*. *Natuur en Landschap Meetjesland* 17(3): 19-23

Slabbaert W, Verhaeghe F en Tys D 2008 *Waterrijke gebieden in Vlaanderen. Natuur op cultuurhistorische basis. Van waterrijk over waterziek naar waterrijk*. *Ons Heem* 61(2): 4-13

Slabbaert W 2010 *Dotterhooiland in Vlaanderen: natuur op cultuurhistorische basis (powerpoint-presentatie)*

Verbruggen C, Denys L en Kiden P 1991 *Paleo-ecologische en geomorfologische evolutie van Laag- en Midden-België tijdens het Laat-Kwartair*. *De Aardrijkskunde* 3: 357-76

Verhoeve A en Verbruggen C 2006 *Het Meetjesland. Bodem en landschap in historisch perspectief*. *Belgeo* 3: 205-18

Verhulst A 1995 *Landschap en Landbouw in middeleeuws Vlaanderen*. Gemeentekrediet, Brussel